

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Upute za izradu diplomskog rada na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Uvodne napomene

Diplomski sveučilišni studij te integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij završavaju polaganjem svih ispita, dovršenjem ostalih studijskih obaveza te izradom diplomskog rada i obranom diplomskog ispita. Postupak prijave, pisanja i obrane diplomskih radova/ispita, u okviru završetka studija, određen je Pravilnikom o prvostupničkom/diplomskom radu i završnom/diplomskom ispitu na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Izbor teme

Student u dogovoru s nastavnikom prijavljuje temu diplomskog rada. Temu može predložiti nastavnik ili student, a student može izabrati temu između ponuđenih tema koje sastavlja pojedini nastavnik. Prijedlog teme od strane studenta sadrži: radni naslov, koncept (sadržaj) rada, literaturu i izvore podataka koje namjerava koristiti u izradi diplomskog rada. Naslov mora biti precizan; što kraći, ali i što informativniji. Iste ili slične teme se ne smiju ponavljati. Nakon što nastavnik prihvati naslov rada, sadržaj rada, prijedlog literature i ostale pojedinosti pokreće se postupak prijave teme.

Postupak prijave

Student u dogovoru s nastavnikom odabire i prijavljuje temu diplomskog rada najkasnije do kraja zimskog semestra završne godine studija (čl. 2, st. 3 Pravilnika).

Prijava se obavlja putem propisanog Obrasca za prijavu teme diplomskog rada (**Prilog_1**) koji se nalazi na web stranicama Geografskog odsjeka PMF-a.

Obrazac student ispunjava u elektroničkom obliku te ga šalje nastavniku e-poštom. Nakon suglasnosti nastavnika, student ispisuje obrazac te ga potpisuju nastavnik i student.

Nastavnik ga predaje u ured Geografskog odsjeka te šalje pomoćniku pročelnika za nastavu putem elektroničke pošte uz napomenu o datumu sjednice Vijeća Geografskog odsjeka za koju se upućuje prijedlog za prihvatom teme i mentora. Vijeće Geografskog odsjeka na prijedlog Povjerenstva za nastavu razmatra prijedlog za prihvatom teme te prihvaća (ili ne prihvaća) temu diplomskog rada i imenuje mentora diplomskog rada.

Postupak izrade diplomskog rada

Glavni cilj diplomskog rada na smjerovima diplomskog istraživačkog studija jest primjena istraživačkog pristupa u prikupljanju, obradi i interpretaciji informacija, čime se pokazuje razina stečenih stručnih kompetencija. Na diplomskom sveučilišnom studiju *Geografija; smjer: nastavnički* i integriranom preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju *Geografija i povijest; smjer: nastavnički* glavni cilj jest transfer stručnih sadržaja u nastavni sadržaj, čime se pokazuje razina stečenih metodičkih, didaktičkih i pedagoških kompetencija. Diplomski rad može obuhvaćati teorijski, eksperimentalni i terenski istraživački rad. Diplomski rad mora biti napisan i opremljen prema standardima i pravilima struke. Diplomске radove studenti su dužni prirediti prema uputama Geografskog odsjeka PMF-a.

Struktura i oblikovanje teksta

a) Početne stranice¹

POČETNE STRANICE pišu se po uzorku danom u obrascu - **Prilog 2**. Obrazac se popunjava na računalu te se u istom dokumentu nastavlja ostatak rada. U obrascu se popunjavaju siva polja i padajući izbornici. Korišteni font je Times New Roman. Iza korica je predviđena jedna prazna stranica.

Naslovnica se računa kao prva, ali se brojčana oznaka na njoj ne piše. Početne stranice, počevši od naslovnice do uključivo stranice na kojoj završava Sadržaj (odnosno Predgovor ako postoji), numeriraju se rimskim brojevima. Prva strana korica tvrdo uvezanog primjerka jednaka je naslovnoj stranici, ali bez iskaza ("predan na ocjenu..."). Na hrptu stoji samo ime i prezime kandidata, oznaka vrste rada (diplomski rad) i godina (smjer teksta na hrptu dan u **Prilogu 3**).

Iza naslovnice, na stranici II. (prva koja se numerira rimskim brojem) stoji iskaz Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu...

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA Temeljna dokumentacijska kartica piše se na hrvatskom i, na zasebnoj stranici, na engleskom jeziku. Piše se **isključivo na jednoj kartici**.

BASIC DOCUMENTATION CARD – temeljna dokumentacijska kartica na engleskom, piše se **isključivo na jednoj kartici**.

(sadržaj i oblik kartice na hrvatskom i engleskom jeziku propisan je u Prilogu _1.)).

SADRŽAJ: preporučuje se decimalno označavanje poglavlja i odlomaka.

PREDGOVOR nije obavezan dio; sadržava zahvale i sl., a može se i drugačije nasloviti.

¹ Redoslijed početnih stranica je obavezan.

b) Struktura rada²

UVOD: sažeto definirati objekt, prostorni i vremenski obuhvat teme istraživanja. U zasebnom odlomku jasno iskazati polazne hipoteze, cilj i zadatak istraživanja. Prva stranica Uvoda (vidi dalje) nosi arapski broj 1.

PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I LITERATURE: aktualan pregled znanja o užem području rada.

PRISTUP ISTRAŽIVANJU: teorijski okvir, izvori i metodologija rada.

ANALIZA: razrada teme. Ovaj se dio može podijeliti u više logičkih cjelina (poglavlja). Najčešće sadrži od pet do sedam analitički strukturiranih dijelova, osim uvoda i zaključka.

REZULTATI: Iznose se rezultati iz vlastitog rada. (Usporedba s rezultatima drugih autora (iz literature) piše se u sljedećem poglavlju).

RASPRAVA: Kritička usporedba rezultata iz vlastitog rada i spoznaja iz literature.

ZAKLJUČAK: sažeta sinteza svih najvažnijih spoznaja. Zaključak sadrži najvažnija rješenja postavljenog problema, odnosno sve odgovore postavljene u Uvodu. (Zaključak nije isto što i Izvadak koji se piše u Temeljnoj dokumentacijskoj kartici).

LITERATURA I IZVORI: Navode se samo one bibliografske jedinice i izvori koje su citirane u diplomskom radu. Svaka referenca koja se citira u tekstu treba se navesti u popisu literature i izvora, ali i obratno – u popisu literature i izvora ne smije se nalaziti neka referenca koja se u radu ne citira.

c) Prilozi

Ovdje se navode Popis slika i Popis tablica te svi drugi različiti (dodatni) tablični, grafički ili kartografski prilozi.

Ovaj se dio numerira rimskim brojevima, nastavno na paginaciju početnih stranica.

Na diplomskom sveučilišnom studiju *Geografija; smjer: nastavnički* te integriranom preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju *Geografija i povijest; smjer: nastavnički* i *Povijest i geografija; smjer: nastavnički* sastavni dio priloga je i metodička priprema za nastavni sat geografije (**Prilog_4**).

Način pisanja

Tekst mora biti napisan jasno i sažeto književnim hrvatskim jezikom. Važna je i jezična ispravnost teksta. Ukoliko je potrebno, dužnost je mentora uputiti kandidata na jezičnu lekturu teksta (prije nego se rad preda na ocjenu).

² Navedeni dijelovi koji slijede su obvezni dijelovi strukture diplomskog rada, a ne naslovi poglavlja.

Naslove poglavlja, potpoglavlja itd. treba pisati istom veličinom slova kao i tekst (12 točaka) i to malim podebljanim slovima (npr. **Naslov**).

Pojmovi koji imaju kratice pri prvom pojavljivanju navode se u potpunosti, a u zagradi se navodi kratica nakon čega se kod idućih korištenja može koristiti samo kratica. Za uobičajene kratice se to ne odnosi.

Posebnu je pažnju potrebno posvetiti načinu citiranja, pravilima izrade i označavanja tabličnih, grafičkih i kartografskih priloga, te navođenja izvora podataka koji su poslužili za njihovu izradu. Tablice i slike trebaju biti što sadržajnije i potpune. Svaka tablica ili slika treba biti čitljiva i izvan konteksta. Treba izbjegavati preuzimanje (kopiranje, skeniranje) gotovih grafičkih i tabličnih prikaza drugih autora. Iste podatke ne prikazuje se i pomoću tablice i pomoću slike. Slikama se nazivaju svi oblici grafičkih prikaza (dijagrami, karte, fotografije i dr.). Naslovi tablica pišu se iznad tablica, a izvor ispod njih dok se naslovi slika pišu ispod slika. Ispred naslova tablica/slika pišu se redni brojevi u skraćenom obliku (npr. Sl. 1. Naslov slike; Tab. 1. Naslov tablice). Naslovi slika ili tablica moraju davati odgovore na pitanja „što, gdje i kada“ (što = objekt koji je prikazan, gdje = prostorni obuhvat/okvir, kada = vremenski period ili trenutak). U tekstu se pri pozivanju na određenu tablicu ili sliku u zagradi piše skraćena oznaka malim početnim slovom (npr. tab. 1 ili sl. 1). Pri navođenju izvora podataka koji poslužili za izradu tabličnih, grafičkih i kartografskih priloga treba slijediti upute autorima objavljene u Hrvatskom geografskom glasniku.

Literatura se navodi prema Harvardskom sustavu. To je tzv. sustav prezime-godina u kojem se korištena literatura citira unutar teksta (unutartekstualna uputa) tako da se navede prezime autora i godina objavljivanja te, ukoliko se navodi i doslovni citat u navodnicima – broj stranice citata, npr. (Riđanović, 2007, 180). Ukoliko citirana referenca ima do tri autora navode se sva prezimena autora, npr. (Nejašmić i Bašić, 2005). Ako citirana referenca ima četiri i više autora, u tekstu se navodi prezime prvog autora i skraćena „i dr.“, npr. (Friganović i dr., 1995). Kada se citira više članaka jednog autora ili iste grupe autora navodi se npr. Nejašmić (2005, 2007) ili Friganović i dr. (1995, 2000). Ukoliko se citira više članaka jednog autora ili iste grupe autora iz iste godine izdanja, tada se iza godina navode i slova po abecednom redu (npr. 2000a, 2000b itd.). Kada se navodi više radova u kontinuitetu koristi se točka sa zarezom (;) (npr. Friganović, 1991; Nejašmić i Bašić, 2005). U slučaju kada se u tekstu navodi referenca koja se nije koristila neposredno, već se preuzima od autora posrednika koji ju citira tada se navodi prvo prezime i godina neposredne reference, a autor iz čijeg je teksta preuzeta (dakle koja se čitala) nakon riječi „prema“ (npr. Ward 1975 prema Riđanović, 2007). U popisu literature navodi se samo ona bibliografska jedinica koja se koristila neposredno (npr. u ovom slučaju: Riđanović, 2007).

Na kraju rada, u zasebnom poglavlju (Literatura) prilaže se literatura poredana abecednim redom prezimena autora i kronološkim redom objavljivanja za više radova istog autora. Djela koja je autor napisao sam dolaze ispred onih koja je napisao u koautorstvu. Djela dvaju autora dolaze ispred djela triju autora itd. U popisu literature navode se svi autori pojedine reference. Ako prvi autor ima više djela napisanih zajedno s istim brojem ljudi reference se redaju prema abecednim redom prezimena drugog (ili trećeg itd.) autora.

Primjeri navođenja literature i izvora:

Članak u časopisu:

Henkel, R., 2005: Geography of Religion – Rediscovering a Subdiscipline, *Hrvatski geografski glasnik* 67 (1), 5–25. (Broj 67 označava volumen, godište ili svezak časopisa; a 1 označava broj ili svešćić unutar godišta, a 5–25 opseg stranica članka)

Lozić, S., Fürst-Bjeliš, B., Perica, D., 2006: Quantitative-geomorphological and Environmental-historical Impact on the Ecological Soil Depth; Northwestern Croatia, *Hrvatski geografski glasnik* 68 (1), 7–25.

Članak u zborniku radova:

Crkvenčić, I., 2007: Hrvatska geografija: kako se razvijala i kuda ide?, u: *4. hrvatski geografski kongres s međunarodnim sudjelovanjem: Geografsko vrednovanje prostornih resursa: zbornik radova* (ur. Bajš, Lj. i dr.), Poreč, 10. – 13. listopada 2007., Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 23–43.

Poglavlje u knjizi:

Klemenčić, M., 1996: Promjene upravno-teritorijalnog ustroja Hrvatske 1918-1992, u: *Hrvatske županije kroz stoljeća* (ur. Mirošević, F.), Školska knjiga, Zagreb, 123–148.

Knjiga:

Vresk, M., 1997: *Uvod u geografiju: Razvoj, struktura, metodologija*, Školska knjiga, Zagreb.

Graham, B., Ashworth, G. J., Tunbridge, J. E., 2000: *A Geography of Heritage: Power, Culture & Economy*, Arnold, London.

Za mrežno dostupne radove: potrebno je, nakon dostupnih osnovnih referenci (autor, godina objavljivanja, naslov rada ili knjige itd.), navesti potpun mrežni izvor (<http://>) i datum učitavanja.

Primjer navođenja radova objavljenih samo na internetu:

Faričić, J., 2003: Je li Hrvatskoj potrebno povjerenstvo za geografska imena?, <http://www.geografija.hr/hrvatska/je-li-hrvatskoj-potrebno-povjerenstvo-za-geografska-imena/> (24. 11. 2014.)

Izvori se, također u zasebnom poglavlju (Izvori), navode abecednim redom punog naziva izvora; npr:

Croatia Satellite Map Overview, Satellite Probatoire pour l'Observation de la Terre, 1986.

Kilometrička karta Kotara Vel. Goričkog u Županiji zagrebačkoj, 1:75 000, Građevni odsjek Kr. – HR. – Slav. – Dalm. Zemaljske vlade, 1909.

Primjer navođenja publikacije:

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001.: Stanovništvo prema spolu i starosti po naseljima, Statistička izvješća 1167, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2003.

Navođenje izvora s interneta gdje nije naveden autor provodi se na isti način kao i kod tiskanih izvora, a potom se upisuje URL (<http://>), te datum učitavanja; npr:

Illustrated Glossary of Geographic Terms, <http://www.enchantedlearning.com/geography/glossary/> (27. 11. 2014.)

Opseg i forma rada

Prednja strana korica tvrdo uvezanog primjerka jednaka je naslovnoj stranici, ali bez formulacije „predan na ocjenu...“. Na hrptu stoji samo ime i prezime, diplomski rad i godina. Optimalni opseg diplomskog rada je oko 50 stranica. Jedna stranica u radu treba odgovarati standardnoj veličini „kartice“, tj. sadržavati oko 1800 znakova. Razmak između redaka treba biti 1,5, a veličina fonta glavnog teksta 12, a pozivnih bilješki 10 točaka. Tamo gdje je to potrebno (npr. slike, tablice, dijagrami) može se koristiti i drugačiji font i veličina slova. Rad treba oblikovati kao dokument formata A4. Margine trebaju biti 2,5 cm osim lijeve margine koja treba biti 3 cm zbog uveza. Završni rad treba uvezati u tvrdi uvez. Uvezanom primjerku prilaže se i rad na CD-u ili DVD-u u digitalnom PDF formatu (sve što sadrži primjerak u tiskanom obliku) na kojem treba pisati ime i prezime studenta, naslov rada i godina. CD ili DVD treba priložiti u „džepu“ na stražnjoj korici uvezanog rada.

Obrana i ocjena diplomskog ispita

a) Prijava za obranu

O tijeku izrade diplomskog rada student redovito izvještava mentora (čl. 6, st. 4 Pravilnika)

Završni primjerak diplomskog rada student predaje mentoru pripremljen prema ovim Uputama i dodatnim uputama mentora najkasnije 20 radnih dana (prema sveučilišnom kalendaru) prije sjednice na kojoj se imenuje Povjerenstvo za diplomski ispit (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo). Nakon suglasnosti mentora student predaje jedan primjerak diplomskog rada (spiralni uvez) za sjednicu Vijeća Geografskog odsjeka (čl. 6, st. 6 Pravilnika).

Kada mentor smatra da je rad spreman za obranu, a najviše nakon dva revizijska pregleda, student prijavljuje diplomski ispit predajom jednog primjerka spiralno uvezanog diplomskog rada (s potpisom mentora) i indeksa u Uredu za studente Geografskog odsjeka, najkasnije dan prije sjednice Povjerenstva za nastavu koja neposredno prethodi sjednici Vijeća Geografskog odsjeka na kojoj se imenuje Povjerenstvo.

Vijeće Geografskog odsjeka na svojoj sjednici imenuje Povjerenstvo. Nakon sjednice na kojoj su izabrani ostali članovi Povjerenstva student ih, u dogovoru s mentorom, kontaktira u vezi predaje primjeraka diplomskog rada na čitanje. Povjerenstvo može zatražiti dodatne promjene. Kada svi članovi Povjerenstva smatraju da je rad spreman za obranu, odobravaju

izradu konačnog primjerka rada koji se šalje članovima Povjerenstva. Mentor u dogovoru s ostalim članovima Povjerenstva i kandidatom utvrđuje datum i vrijeme obrane.

Student šalje mentoru **PRIJAVU** za polaganje diplomskog ispita (**Prilog_5**) koju mentor pregledava i šalje ISVU koordinatoru Geografskog odsjeka.

Obavijest o datumu obrane mora biti oglasna na oglasnoj ploči Odsjeka najmanje sedam kalendarskih dana prije dogovorenog termina diplomskog ispita.

Student je dužan prije obrane:

1. Dostaviti indeks u Ured za studente Geografskog odsjeka istodobno s predajom jednog primjerka spiralno uvezanog diplomskog rada
2. U Ured za studente GO predati jedan primjerak rada u tvrdom uvezu s priloženim CD-om ili DVD-om na kojemu je pohranjen rad u **digitalnom PDF formatu**, u jednom dokumentu. Rad na mediju mora biti istovjetan tiskanoj inačici. CD ili DVD se označava: *Ime Prezime__Naslov rada_godina*. Rad se nakon obrane trajno pohranjuje u Središnjoj geografskoj knjižnici.
3. E-poštom poslati digitalni PDF format rada na adresu: referada@geog.pmf.hr

Postupak prijave za obranu diplomskog rada u cijelosti je propisan čl. 9 Pravilnika.

b) Obrana diplomskog rada

Postupak obrane diplomskog rada propisan je čl. 10 Pravilnika.